

Svar på Funda Demir's och 18 andra ledamöters motion om att avlägsna banderollen Aito avioliitto i Sandkulla

VD/4981/00.02.00.03/2024

TeA/RL/RN/MT/JK/SS

Funda Demiri och 18 andra ledamöter lämnade in följande fullmäktigemotion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Vanda stad bör lägga till en bestämmelse i stadens byggnadsordning, enligt vilken byggnadstillsynen kunde vidta åtgärder för att avlägsna banderollen Aito avioliitto (Äkta äktenskap) i Sandkulla.

I Sandkulla i Vanda har det framför ett parhus på Kinaborgsgränden (01370) redan i flera års tid syns en banderoll som representerar föreningen Aito Avioliitto och som kränker könsminoriteters och sexuella minoriteters rättigheter. Banderollen byts ut då och då, men dess innehåll diskriminerar alltid könsminoriteter och/eller sexuella minoriteter.

Vanda stad har inte gjort tillräckligt åt saken, trots att det i Vanda har lagts fram ett invånarinitiativ (<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/21103>), som har samlat in över 4 000 underskrifter och som har skickats till Vanda stad. Vanda stad gör sig skyldig till trakasserier när den försummar att ingripa i saken.

För närvarande gör byggnadsordningen i Vanda det inte möjligt att kräva åtgärdstillstånd för att sätta upp banderoller för långa tider, men till exempel i Helsingfors är situationen en annan: efter två veckor krävs ett sådant åtgärdstillstånd.

För ett avlägsnande av banderollen i Sandkulla talar diskrimineringslagen (1325/2014), som förpliktar kommunerna att främja likabehandling och förebygga diskriminering i egenskap av myndigheter, arbetsgivare och producenter av såväl tjänster som utbildning i all sin verksamhet. Lagarna mot diskriminering gäller kommunens hela verksamhet: förvaltning och beslutsfattande, kommuninvånarna och deras tjänster samt kommunen som arbetsgivare. Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (8.8.1986/609) kan också tillämpas på situationer där det är fråga om diskriminering på grund av kön.

Yttrandefriheten kan inte åberopas i detta fall, eftersom det i Europadomstolens domar anses att material som kränker människovärdet inte åtnjuter skydd av yttrandefriheten.”

Stadsfullmäktige 17.6.2024 § 30

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Bilaga:

- Funda Demir's och 18 andra ledamöters undertecknade motion om att avlägsna banderollen Aito avioliitto i Sandkulla

Stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande som sitt svar:

Bygglagen (751/2023), som ersätter den nuvarande markanvändnings- och bygglagen, träder i kraft 1.1.2025. Dessutom behandlas för närvarande en så kallad ändringsserie av bygglagen i riksdagen, som är avsedd att träda i kraft samtidigt som den redan godkända lagen (RP 101/2024). Bygglov och åtgärdstillstånd ersätts i den nya lagen av en enda tillståndsform, bygglov. Syftet med lagen har varit att förenkla tillståndsprocesserna och höja tröskeln för byggprojekt som kräver tillstånd (RP 139/2022).

I 42 § 1 mom. i bygglagen listas de objekt som alltid kräver tillstånd. När det gäller i paragrafen nämnda byggnadsobjekt som kräver tillstånd kommer reklamdukar närmast moment 6, enligt vilket en lysande reklamanordning på minst 2 kvadratmeter kräver tillstånd. Enligt regeringens proposition avser en lysande reklamanordning en elektrisk reklamanordning bestående av ett stort antal lampor, vilket innebär att tillstånd inte kan krävas för banderoller enligt denna punkt.

Enligt 42 § 2 mom. i bygglagen kan kommunen dessutom i sin byggnadsordning precisera när bygglov krävs i situationer där byggandet har mer än obetydliga konsekvenser för områdesanvändningen, stadsbilden, landskapet, kulturarvet eller miljöaspekterna, om byggandet förutsätter myndighetstillsyn för säkerställande av att de väsentliga tekniska kraven uppfylls eller om byggnadstillsynen behöver övervaka uppförandet av byggnadsobjektet med tanke på det allmänna intresset. Syftet med paragrafen är att kommunen ska överväga användningen av denna så kallade restkategori i sin byggnadsordning, snarare än att göra en fallspecifik bedömning av tillståndsbehovet enligt byggprojekt.

I byggnadsordningen kan det meddelas sådana föreskrifter som förutsätts av de lokala förhållandena och som gäller byggande, beaktande av kultur- och naturvärden samt skapande och bevarande av en bra livsmiljö. I ändringsserien av bygglagen har det föreslagits att paragrafen som gäller byggnadsordningen preciseras så att föreskrifterna i byggnadsordningen kan gälla tillståndspliktigt byggande när det är fråga om byggplatsen för ett byggnadsobjekt, byggnadens storlek och placering samt anpassningen av byggnaden till miljön i enlighet med 42 § 1 mom. i bygglagen. I fråga om annat byggande än tillståndspliktigt byggande kan föreskrifterna i byggnadsordningen gälla bland annat byggsättet, planteringar, inhägnader, vården av den byggda miljön samt ordnandet av vatten och avlopp (HE 101/2022).

Eftersom avsikten är att höja tröskeln för byggnadstillstånd, kan det inte anses ändamålsenligt att göra banderoller och andra smärre projekt tillståndspliktiga genom byggnadsordningen. Vid utarbetandet av byggnadsordningen ska en omfattande konsekvensbedömning göras, och i princip anses banderoller inte ha mer än obetydliga konsekvenser för det som nämns i paragrafen för att de skulle behöva definieras som tillståndspliktiga. Syftet med bygglagen är att myndighetsresurser ska kunna riktas mot projekt som är relevanta med tanke på det allmänna intresset. I praktiken skulle tillståndsgivning och tillsyn av mindre projekt kräva ökade myndighetsresurser.

Slutligen kan det konstateras att byggnadstillsynsmyndighetens verksamhet grundar sig på lagstiftning, och dess huvudsakliga uppgift är att övervaka byggverksamhet i enlighet med det allmänna intresset. Detta innebär bland annat att säkerställa att byggandet följer gällande lagstiftning.

Byggnadstillsynsmyndighetens roll är primärt teknisk och strukturell, med fokus på hälsa och säkerhet i byggandet, miljökonsekvenserna och stadsbilden. Den har inga befogenheter att bedöma juridiska frågor gällande informationens innehåll, såsom iakttagande av yttrandefriheten eller diskrimineringslagen, eftersom dessa typiskt faller inom andra myndigheters ansvarsområden, såsom jämställdhetsombudsmannen eller diskrimineringsombudsmannen. Samtidigt är det viktigt att betona att även om byggnadstillsynsmyndigheten inte är rätt instans för att bedöma innehållet i banderoller eller andra budskap ur diskrimineringslagens perspektiv, så följer dess verksamhet alltid principen om icke-diskriminering. Detta innebär att byggnadstillsynsmyndighetens beslutsfattande och verksamhet

grundar sig på objektiva och lagliga kriterier, som tillämpas jämnt på alla. Att likabehandling förverkligas är en central del av myndigheternas verksamhet.

Stadsstyrelsen 2.12.2024 § 28

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Funda Demiri och de 18 andra ledamöter som undertecknat fullmäktigemotionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Under behandlingen av ärendet föreslog stadsstyrelsens ordförande Sakari Rokkanen understödd av stadsstyrelsens I vice ordförande Ulla Kaukola att ärendet återremitteras för ytterligare beredning.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och gav följande omröstningsförslag: De som understöder en fortsatt behandling röstar ja, medan de som understöder att ärendet återremitteras röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

Vid omröstningen gavs 3 ja-röster (Lundell, Niikko, Suoniemi) och 12 nej-röster (Karinen, Tammi, Abdi, Räsänen, Kaukola, Rokkanen, Kasonen, Orpana, Raja-Aho, Valtanen, Rämö, Tuomela). Ordföranden konstaterade att ärendet återremitteras för ytterligare beredning.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att återremittera ärendet för beredning.

Det antecknades att sannfinländarnas stadsstyrelsegrupp lämnade in följande protokollsuttalande i ärendet:

Sannfinländarna stöder västerländska värderingar och yttrandefrihet.

Verksamhetsområdet för koncernledning och livskraft konstaterar följande som sitt svar:

Enligt bygglagen som trädde i kraft 1.1.2025 är ett av målen en högre tröskel för bygglov. I 42 § i lagen i fråga fastställs när ett bygglov ska krävas (*tröskel för bygglov*). Om projektet hamnar under de angivna gränserna kan bygglov inte krävas. För reklamanordningar krävs enligt 42 § 1 mom. 6 punkten i bygglagen bygglov för uppförande av ett nytt byggnadsobjekt om objektet är en lysande reklamanordning på minst 2 kvadratmeter. Med stöd av 42 § i bygglagen krävs därför inget bygglov för en reklamanordning som inte är lysande eller som är mindre än 2 kvadratmeter. Banderollen Aito avoliitto kan jämföras med en reklamduk. Eftersom den inte är lysande krävs inget bygglov för att hänga upp den.

Kan upphängning av banderoller göras tillståndspliktigt i kommunens byggnadsordning? Enligt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av bygglagen (HE 101/2024) kan kommunen inte i sin byggnadsordning bestämma att tröskeln för bygglov ska skärpas i ärenden som avses i 42 § 1 mom. i bygglagen, även om kommunen anser att ett byggprojekt har mer än obetydliga konsekvenser för områdesanvändningen, stadsbilden, landskapet, kulturarvet eller miljöaspekterna eller att byggandet

förutsätter myndighetstillsyn för säkerställande av att de väsentliga tekniska kraven uppfylls eller att byggnadstillsynen behöver övervaka uppförandet av byggnadsobjektet med tanke på det allmänna intresset.

I byggnadsordningen kan det meddelas endast sådana föreskrifter som förutsätts av de lokala förhållandena och som gäller ett planmässigt och lämpligt byggande, beaktande av kultur- och naturvärden samt skapande och bevarande av en bra livsmiljö och som inte ändrar den i 42 § 1 mom. föreskrivna tröskeln för bygglov.

Om det i byggnadsordningen fastställdes att reklamanordningar som banderoller kräver tillstånd även när de inte är lysande eller mindre än 2 kvadratmeter, skulle tröskeln för bygglov höjas. På dessa grunder kan konstateras att banderoller och andra reklamdukar inte kan göras tillståndspliktiga i byggnadsordningen.

Vidare konstateras i samma regeringsproposition (HE 101/2024) att föreskrifterna i byggnadsordningen kan gälla tillståndspliktigt byggande när det är fråga om byggplatsen för ett byggnadsobjekt, byggnadens storlek och placering samt anpassningen av byggnaden till miljön. I fråga om annat byggande än tillståndspliktigt byggande kan föreskrifterna i byggnadsordningen gälla bland annat byggsättet, planteringar, inhägnader, vården av den byggda miljön samt ordnandet av vatten och avlopp.

Byggnadstillsynsmyndighetens uppgift är främst att övervaka tekniska och strukturella frågor. Byggnadstillsynen fokuserar på hälsa och säkerhet i byggandet, miljökonsekvenserna och stadsbilden. Det är inte motiverat att i byggnadsordningen föreskriva om sådant som bara har en liten inverkan på exempelvis stadsbilden, eftersom byggnadstillsynens resurser då används på ett ineffektivt sätt. Även i fråga om tillståndspliktiga reklamanordningar kan byggnadstillsynen inte ta ställning till själva reklamtexten, utan framför allt till att anordningen är säkert fäst och att dess belysning inte stör trafiken.

Eftersom bygglagen har trätt i kraft först i början av året och rättspraxis ännu saknas är det juridiskt oklart om man i byggnadsordningen kan föreskriva om reklamdukar, typ banderoller. Tidigare har Helsingfors gett anvisningar om byggsätt för reklamanordningar på byggnader och tomter. Anvisningarna om byggsätt har innehållit bestämmelser också om användningen av reklamdukar. Dessa anvisningar om byggsätt är inte längre giltiga i Helsingfors från och med byggnadslagens ikraftträdande 1.1.2025.

Även om det är oklart om det i byggnadsordningen eller anvisningarna om byggsätt kan föreskrivas om reklamdukar, är det i vilket fall som helst klart att man inte kan föreskriva om innehållet i en reklamduk. Därför skulle det enda sättet att förbjuda banderollen Aito avioliitto vara att förbjuda alla typer av reklamdukar i Vanda. En sådan åtgärd skulle inte vara förenlig med proportionalitetsprincipen inom god förvaltning. En myndighetsåtgärd ska stå i rimlig proportion till det mål som åsyftas med åtgärden.

Vanda stad har förbundit sig att främja jämställdhet och likabehandling och till icke-diskriminerande verksamhetssätt. Det här har också slagits fast i stadens strategi.

Yttrandefrihet ger inte rätt att diskriminera eller att kränka en annan persons ära. Lagstiftningen föreskriver straff för vissa handlingar där gärningspersonen missbrukar sin yttrandefrihet. Yttrandefrihetsbrott kan anmälas till polisen, och i slutändan är det domstolen som avgör ärendet.

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Funda Demiri och de 18 andra ledamöter som undertecknat fullmäktigemotionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Under behandlingen av ärendet kompletterade stadsdirektören sitt förslag enligt följande:

”Vanda stad har förbundit sig att främja jämställdhet och likabehandling och till icke-diskriminerande verksamhetssätt. Det här har också slagits fast i stadens strategi.

Yttrandefrihet ger inte rätt att diskriminera eller att kränka en annan persons ära. Lagstiftningen föreskriver straff för vissa handlingar där gärningspersonen missbrukar sin yttrandefrihet. Yttrandefrihetsbrott kan anmälas till polisen, och i slutändan är det domstolen som avgör ärendet.”

Beslut:

Det kompletterade förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 16.6.2025**Stadsstyrelsens förslag:**

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Bilaga:

- Funda Demiris och 18 andra ledamöters undertecknade motion om att avlägsna banderollen Aito avioliitto i Sandkulla

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1. Besvärsförbud

Närmare information:

Sari-Anna Pennanen, stadsjurist,
(fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)